

LUNDS UNIVERSITET
Medicinska fakulteten

Sjuksköterskestudenters attityd till evidensbaserad omvårdnad

Författare: Tove Karlsson & Yasmin M. Häffner

Handledare: Anneli Jönsson

Kandidatuppsats, Litteraturstudie

Hösten 2020

Lunds universitet
Medicinska fakulteten
Programnämnden för omvårdnad, radiografi samt reproduktiv, perinatal
och sexuell hälsa
Box 157, 221 00 LUND

Sjuksköterskestudenters attityd till evidensbaserad omvårdnad

Nursing student's attitude to evidence-based nursing

Författare: Tove Karlsson & Yasmin M. Häffner

Handledare: Anneli Jönsson

Kandidatuppsats, Litteraturstudie

Hösten 2020

Abstrakt

Bakgrund: Forskning visar att både verksamma sjuksköterskor och sjuksköterskestudenter inte bedriver evidensbaserad omvårdnad (EBO) i den omfattning som enligt lag förväntas av en profession där beslut ska baseras på beprövad erfarenhet och vetenskap. Syftet var att undersöka sjuksköterskestudenters attityd till evidensbaserad omvårdnad. **Metod:** Studien är en litteraturstudie där åtta kvantitativa artiklar granskats och sammanställts med hjälp av integrerad analys. **Resultat:** I analysen framkom två huvudkategorier: *Positiv attityd till EBO; Faktorer som påverkar studenternas attityd* och två underkategorier. Sjuksköterskestudenter hade en positiv attityd till EBO redan tidigt i utbildningen och blev mer positiva under utbildningens gång. Mer kunskap och färdighet gav en positivare attityd till EBO. Studenterna upplevde flera hinder bland annat; tidsbrist, och saknade i många avseenden rätt förutsättningar för att bedriva EBO. **Slutsats:** Sjuksköterskestudenter har i grunden en positiv attityd till EBO som förbättras av praktisk övning och teoretisk kunskap.

Nyckelord

(evidensbaserad praktik, evidensbaserad omvårdnad, sjuksköterskestudenter, attityder, hinder)

Lunds universitet
Medicinska fakulteten
Programnämnden för omvårdnad, radiografi samt reproduktiv, perinatal
och sexuell hälsa
Box 157, 221 00 LUND

Innehållsförteckning

Introduktion	3
Problemområde	3
Bakgrund	4
Evidensbegreppet	4
Relevans av EBO i vården	6
Evidens i sjuksköterskeutbildningen	6
Teoretisk ram	7
Attityd	8
Syfte	9
Metod	9
Urval	9
Datainsamling	11
Data analys	11
Forskningsetiska avvägningar	12
Resultat	13
Positiv attityd till EBO	14
Faktorer som påverkar studenternas attityd till EBO	15
Kunskap och utbildningsnivå	15
Förutsättningar	16
Diskussion	17
Diskussion av vald metod	17
Diskussion av framtaget resultat	18
Positiv attityd till EBO	18
Faktorer som påverkar studenternas attityd till EBO	20
Slutsats och kliniska implikationer	21
Författarnas arbetsfördelning	22
Referenser	23
Bilaga 1 (1)	27

Introduktion

Problemområde

Om vården inte vilade på evidens skulle den riskera att snabbt bli inaktuell (Sackett et al., 1996). Idag finns krav på att sjuksköterskor skall arbeta evidensbaserat. Det innebär att omvårdnaden skall ha en vetenskaplig grund eller bygga på bästa tillgängliga kunskap (Svensk sjuksköterskeförening, 2017). Ändå visar forskning att sjuksköterskor inte bedriver evidensbaserad omvårdnad (EBO) i den omfattning som enligt lag förväntas av en profession där beslut ska baseras på beprövad erfarenhet och vetenskap. Sjuksköterskor använder sig istället av andra kunskapskällor, exempelvis egna erfarenheter, när kliniska beslut fattas (Renolen & Hjälmhult, 2015; Rolfe et al., 2008).

Forsman et al. (2009) har visat att även nyexaminerade sjuksköterskor brister i sitt användande av EBO. Redan ett år efter avlagd examen använder knappt hälften av de sjuksköterskorna som ingick i studien sig av forskning. I Sverige är högskoleförordningens examensbeskrivning för sjuksköterskor tydlig, studenten ska visa på "kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och sambandets betydelse för yrkesutövningen" (Högskoleförordning [HF], SFS 1993:100). Tanken är att de förvärvade kunskaperna skall främja användandet av evidens i praktiken (Forsman et al., 2009). Ändå visar uppföljande studier att även två år efter avlagd examen använde sjuksköterskorna sig sparsamt av EBO (Boström et al., 2009). Ytterligare en uppföljningsstudie bekräftade detta resultat (Forsman et al., 2010). Att det finns brister i användandet av evidensbaserad vård är inget nytt, men allvarligt eftersom EBO krävs för att med säkerhet kunna tillhandahålla en högkvalitativ och kostnadseffektiv vård (Melnik et al., 2014). Grunden för lärandet av EBO påbörjas på utbildningen till sjuksköterska. Sjuksköterskestudenter är därför en intressant och högst aktuell grupp att studera eftersom deras attityder till EBO och vilka hinder de möter är en nyckelfaktor till att förstå hur framtidens sjuksköterskor ser på EBO.

Bakgrund

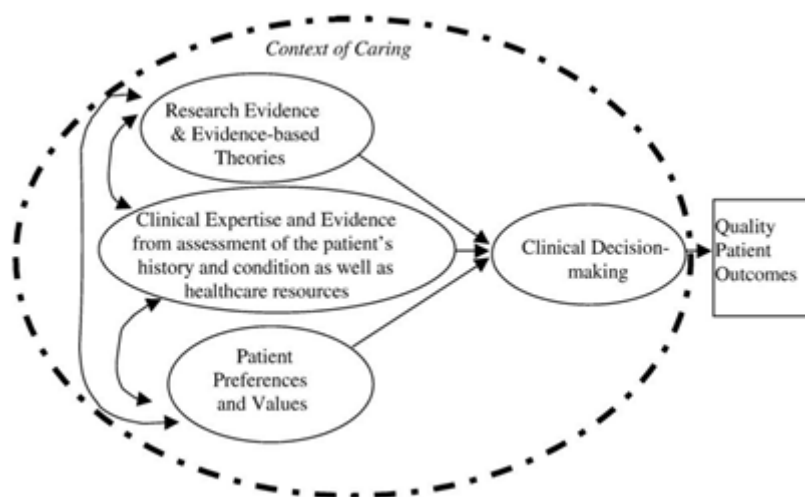
Evidensbegreppet

Evidens har använts inom sjukvården under en lång tid. Redan 1870 använde Florence Nightingale evidens när hon undersökte och förespråkade basala hygienrutiner (Mackey & Bassendowski, 2017). Evidens betyder bevis, att något är klart och tydligt (SAOB, 2020). Det föreligger emellertid ingen konsensus om begreppets exakta innebörd och vad som räknas som evidens (Polit & Beck, 2012). Perspektivet på evidens formar dock vad vi anser klassas som bevis och därmed även hur vi kommer att arbeta. Inom vården förekommer olika sätt att förhålla sig till evidens beroende på profession eller fokusområde (Forsberg, 2016). Varav tre av de vanligaste förhållningssätten är evidensbaserad medicin (EBM), evidensbaserad praktik (EBP) samt evidensbaserad omvårdnad (EBO).

Evidensbaserad medicin handlar om en strävan att förklara orsaker -och verkan på ett naturvetenskapligt sätt. Det naturvetenskapliga perspektivet ger ett systematiskt tillvägagångssätt som utgår från objektiv eller observerbara data, främst i form av randomiserad klinisk prövning (eng. RCT) eller metaanalyser (Forsberg, 2016). Inom medicinsk vetenskap är EBM vanligast och anses vara ursprunget till efterföljande evidensperspektiv (Mackey & Bassendowski, 2017). Grunden till EBM härstammar från Archie Cochrane, som ansåg att hälso- och sjukvården bör utgå från RTC studier, och att patienter får sämre vård eftersom det saknas metaanalyser över redan existerande forskning (Fineout-Overholt et al., 2005). Formuleringen av EBM kom dock först under 90-talet och definierades av David Sackett som ”Evidence based medicine is the conscientious, explicit, and judicious use of current best evidence in making decisions about the care of individual patients” (Sackett et al., 1996, s. 71). Begreppet har sedan dess använts inom fler professioner och benämndes vartefter det användes som EBP. Den bredare tolkningen av begreppet har sedan dess delats upp ytterligare beroende på inom vilket område det används (Mackey & Bassendowski, 2017).

Inom omvårdnad kallas ofta EBP för evidence-based nursing (EBN) (Mackey & Bassendowski, 2017). På svenska har detta översatts till EBO (Forsberg, 2016). Inom omvårdnad har EBP antagit en mer holistisk inriktning som fokuserar på omvårdnad (Mackey & Bassendowski, 2017). Beskrivningen av EBO sker ofta utifrån två begreppsförklaringar: som ett *förhållningssätt* och en *process* (Forsberg, 2016; Willman et al., 2011).

Förhållningsättet är relaterat till vårdbeslutet och innebär en vilja att grunda sitt beslut på bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap (Svensk Sjuksköterskeförening, 2020). Medan *processen* är mer systematiskt och innebär att söka och sammanställa, värdera, kritiskt granska och tillämpa befintliga forskningsresultat (Forsberg, 2016). Evidensbaserad omvårdnad definieras som följande: “EBN could be defined as an ongoing process by which evidence, nursing theory and the practitioners clinical expertise are critically evaluated and considered, in conjunction with patient involvement, to provide delivery of optimum nursing care for the individual” (Scott et al., 2008, s. 1089). Evidensbaserad omvårdnad består av flera aspekter (Figur 1) som när de används tillsammans inom ett vårdande sammanhang leder till en bättre omvårdnad för patienterna (Fineout-Overholt et al., 2005).

Figur 1-Aspekterna av EBP processen i omvårdnad (Fineout-Overholt et al., 2005, s. 336).

Inom omvårdnad finns även begreppet evidensbaserad vård (EBV). En del författare, exempelvis Forsberg (2016) och Eriksson et al. (1999) hävdar att det finns en skillnad mellan på EBO och EBV. Där EBV belyser kunskap om vårdande och dess handlingar utifrån ett vårdvetenskapligt perspektiv, här är kunskap att förstå. Medan EBO ser människan som ett subjekt, där kunskap ses som både något att förstå och förklara (Forsberg, 2016). I föreliggande arbete används EBV som en integrerad del av EBO eftersom konsensus inom begreppen inte finns.

Relevans av EBO i vården

Enligt kompetensbeskrivningarna för legitimerad sjuksköterska ska sjuksköterskan arbeta evidensbaserat, och har ett ansvar att hålla sig uppdaterad inom sitt kunskapsområde (Svensk sjuksköterskeförening, 2017). Forskning har redan tidigt visat att vård som baseras på evidens leder till att patienters vård blir bättre och får ett bättre utfall (Heater et al., 1988).

Förväntningarna på vården är idag höga. Det föreligger en press från samhället att hälso- och sjukvården med mindre resurser skall bedriva en allt mer krävande vård (Willman et al., 2011; Beyea & Slattery, 2013). Om vården inte vilade på evidens skulle den riskera att snabbt bli inaktuell (Sackett et al., 1996). Att evidens är viktigt i vården håller de allra flesta sjuksköterskor med om. Saunders & Vehviläinen-Julkunen (2016) visade i sin litteraturöversikt att sjuksköterskorna i en majoritet av de inkluderade studierna ansåg att evidens var någonting viktigt och positivt, samt att användandet av EBO förbättrade vårdkvalitén för patienten. Endast två av de inkluderade studierna visade resultat som tydde på att sjuksköterskorna var negativt inställda till EBO. Däremot visar flera studier att andelen sjuksköterskor som använder sig av evidens i vården är begränsad (Renolen & Hjälmhult, 2015; Rolfe et al., 2008). Exempelvis använde endast 30% av sjuksköterskorna kvalitativ forskning och 34% av kvantitativ forskning, medan 87% använde sig av sin egen kliniska expertis i sitt arbete (Rolfe et al., 2008).

Evidens i sjuksköterskeutbildningen

Även inom sjuksköterskeutbildningen har implementeringen av EBO blivit allt starkare (Willman et al., 2011). Idag skall svensk universitets och högskoleutbildning vila på en vetenskaplig grund (Högskolelag [HL], SFS1992:1434). Krav ställs på lärosätena att inom utbildningen på grundnivå bland annat utveckla studenternas kunskaper och förmåga till kritiskt tänkande, värdering av kunskap på vetenskaplig nivå samt problemlösning (HL, SFS1992:1434, 8§). Dessutom krävs det att studenten lever upp till högskoleförordningens examensbeskrivning för sjuksköterskor, där kraven delas in under tre huvudområden; kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt (HF, SFS 1993:100).

Utbildningen, som den ser ut idag, är i hög grad evidensfokuserad. År 2010 visade Statens beredning för medicinsk och social utvärdering [SBU] att sjuksköterskeutbildningens styrka

låg i att den förberett studenterna för att arbeta evidensbaserat efter examen. Viss forskning visar dock på det motsatta, att studenter efter avlagd examen inte arbetar evidensbaserat (Boström et al., 2009). Exempelvis sökte endast 19% av sjuksköterskorna i Boström et al. (2009) studie i vetenskapliga databaser medan 50% använde sig av andra källor. Liknande motsättning går att finna i Forsman et al. (2012) studie, där 42,9% av studenterna endast planerade att använda EBO i några eller hälften av sina skift. Forsman et al. (2012) visar dock att studenter som har en positivare attityd till EBO i slutet av sin utbildning i högre grad använder sig av evidens efter avlagd examen. Och Eriksson (1999) menar att intresset för sökandet efter kunskap är en förutsättning för EBO. Intresset bidrar till en kultur där sjuksköterskorna motiverar varandra. Melnyk et al. (2012) påtalar vikten av en god organisationskultur för användandet av EBO och visar att bristen på en stödjande organisationskultur är ett stort hinder för sjuksköterskors användande av EBO. Studien visade exempelvis att endast 32,5% av sjuksköterskorna ansåg eller starkt ansåg att det fanns tillgängliga mentorer, kunniga i EBO att vända sig till i sitt arbete.

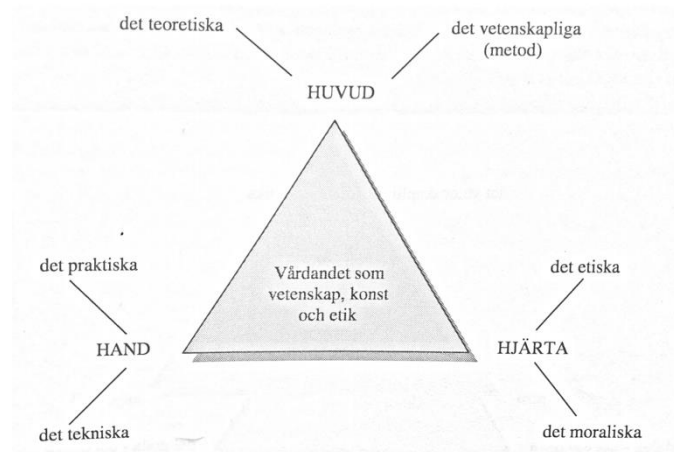
Teoretisk ram

I *Den trojanska hästen II* formar Katie Eriksson och Tina Nordman en modell kring evidensbaserad omvårdnad med utgångspunkt i definitioner av ordet evidens ur ett vårdvetenskapligt perspektiv (Eriksson et al., 2010). Grunden till modellen härstammar från en rapport där det resoneras kring vad EBO är och hur en evidensbaserad vårdande kultur kan utvecklas (Eriksson et al., 1999). Eriksson et al. (1999) utgår från ett vårdvetenskapligt ethos där det centrala är *caritasmotivet* och människans *värdighet*, vilket de menar även bör vara vägledande vid definitionen av EBO. Genom en djupare förståelse uppfattas vårdandet som en helhet där teori och praktik tillsammans skapar förutsättningar för att uppnå en god omvårdnad. Eriksson et al. (1999) framhäver ett vårdvetenskapligt evidensbegrepp med det inre vårdandet *caring* i förhållande till det yttre vårdarbetet *nursing*:

”En synlig och evident vårdvetenskaplig vård är sanningslik, god och skön. Det är en vård som inte reducerats till metoder och tekniker och som inte värderas enbart utifrån yttre, framförallt ekonomiska, kriterier utan från egna inre värden förankrade i vårdandets historiska förutsättningar” (Eriksson et al., 1999, s. 3)

Med vårdandets historiska förutsättningar menar Eriksson et al. (1999) den vetenskapliga kunskap som redan finns tillgänglig, medan begreppen sanningslik, god och skön utgår från huvud-hjärta-hand-modellen (Figur 2). Premissen i modellen är påståendet att omvårdnad är både vetenskap och konst, det vill säga både teori och praktik. Huvudet representerar det vetenskapliga/teoretiska där logiskt tänkande leder till det sanningslika. Hjärtat likställs med det etiska/moraliska, där tillämpandet av etiska principer i relation till en inre hållning leder till det goda i omvårdnaden. Slutligen representerar handen det praktiska som hjälper omvårdnaden att bli en konst, eller med andra ord estetiskt, och därmed skön. Således innebär den evidensbaserade omvårdnaden ett kompetent agerande i en specifik vårdssituation, där en vilja att handla samt göra gott förutses (Eriksson et al., 1999).

Figur 2: Vårdandet som teoretisk, praktisk och etisk/moralisk verksamhet (Eriksson, 1999, s. 19).

Attityd

I likhet med Erikssons huvud-hjärta-handmodell förstås även begreppet attityd utifrån tre komponenter. Kunskap, känslor, samt handling. Kunskapskomponenten rör hur vi uppfattar saker, vilken föreställning vi har gentemot någon eller något. Medan känslokomponenten rör vad vi känner, positivt eller negativt. Handlingskomponenten rör hur vi är benägna att handla utifrån den attityd vi har (Tornstam, 2011).

Enligt Eriksson et al. (1999) är det genom utbildning som det vetenskapliga tänkandets grunder introduceras. Samtidigt som EBO synliggörs i vården genom vårdpersonal som har en akademisk utbildning. Dock är viljan att implementera ny kunskap bunden till intresset av en teori och om den upplevs som meningsfull. Det vill säga att den nya kunskapen relateras

till egna erfarenheter och en inre insikt i verkligheten samt bedöms därefter (Eriksson et al., 1999). Attityden till EBO kan därmed vara en nyckelfaktor till att förstå hur studenterna ser på EBO, vilka hinder de möter samt vilka faktorer som initialt påverkar deras attityd och därmed deras handlande.

Syfte

Syftet med studien är att beskriva sjuksköterskestudenters attityd till evidensbaserad omvårdnad.

Metod

En litteraturstudie har valts för att besvara syftet och frågeställningarna. Enligt Friberg (2017) innebär en litteraturstudie ett strukturerat arbetssätt för att exempelvis åskådliggöra kunskapsläget eller ett visst problem inom ett omvårdnadsrelaterat område.

Urval

Databaserna PubMed och CINAHL användes för sökning av vetenskapliga artiklar. PubMed är en fritt tillgänglig version av databasen Medline som produceras av National Library of Medicine (Willman et al, 2016). Databasen innehåller fler än 22 miljoner artiklar från över 5000 tidskrifter inom bland annat medicin och omvårdnad. CINAHL är en databas som innehåller fler än 4,5 miljoner artiklar från över 3000 tidskrifter, där cirka 65% fokuserar på omvårdnad (Willman et al, 2016).

I CINAHL gjordes litteratursökningar i fritext med sökorden: *evidence based practice, evidence-based practice, evidence based nursing, evidence-based nursing, nursing practice, evidence-based, nursing students, students, nursing, baccalaureate, students, Nursing, "attitude*", "perception*", "opinion*", "approach*", "believe*", "view*" samt "feeling"* (Tabell 1). I PubMed användes följande MeSH-termer: *evidence-based practice, evidence-based nursing, students, nursing, education, nursing, baccalaureate*. MeSH-termerna kombinerades med fritexttermerna: *attitude, perception, opinion, approach, believe, view* samt *feeling* (Tabell 2).

Trunkering har använts på utvalda sökord för att hindra att relevanta söksvar föll bort på grund av att fel böjningsform angetts. Vidare användes de Booleska sökoperatörerna OR och AND för att få så relevanta söksvar som möjligt (Willman et al., 2016). Inklusionskriterier: vetenskapliga artiklar skulle (a) fokusera på sjuksköterskestudenter inskrivna på sjuksköterskeprogram motsvarande kandidatexamen, (b) vara publicerade de senaste 15 åren (2005-2020), (c) vara skrivna på antingen engelska eller svenska.

Tabell 1. Sökning i CINAHL November, 2020.

Sökning	Sökord	Antal träffar	Lästa Abstrakt	Lästa Fulltext	Granskade	Inkluderade
#1	"evidence based practice" OR "Evidence-based practice"	193,980				
#2	"evidence based nursing" OR (MM "Nursing practice, evidence-based")	10,535				
#3	#1 OR #2	197,444				
#4	"nursing students*" OR (MH "Students, Nursing, Baccalaureate") OR (MH "Students, Nursing")	25,551				
#5	"attitude*" OR "perception*" OR "opinion*" OR "approach*" OR "believe*" OR "view*" OR "feeling*"	391,349				
#6	#3 AND #4 AND #5	206	43	18	8	8

Tabell 2. Sökning i PubMed November, 2020.

Sökning	Sökord	Antal träffar	Lästa Abstrakt	Lästa Fulltext	Granskade	Inkluderade
#1	"Evidence-Based Practice"[Mesh]	64,309				
#2	"Evidence-Based Nursing"[Mesh]	3,591				
#3	#1 OR #2	64,309				
#4	"students, Nursing" [MESH]	13,173				
#5	"Education, Nursing, Baccalaureate"[Mesh]	8,675				
#6	#4 OR # 5	16,379				
#7	"attitude*" OR "perception*" OR "opinion*" OR "approach*" OR "believe*" OR "view*" OR "feeling*"	2,177,566				
#8	#3 AND #6 AND #7	249	21	5	1	1

Datainsamling

Ett första urval av artiklar valdes genom att läsa titlar som var relevanta för studiens ämne. Därefter lästes abstrakten för att få en bättre insikt om artiklarna passade studiens syfte. Utifrån studiens syfte valdes sedan artiklar som lästes i fulltext. Ett slutgiltigt urval av relevanta artiklar gjordes efter att artiklarna gemensamt granskats av författarna och som uppfyllde inklusionskriterierna, exempelvis uteslöts pilotstudier eftersom de inte ansågs hålla hög kvalitet nog. Författarna valde också att utesluta en kvalitativ artikel då resterande artiklar som valdes var kvantitativa.

En kvalitetsgranskning av valda artiklar genomfördes med hjälp av tre olika typer av kvalitetsmallar från Joanna Briggs Institute (2020). En för kvantitativa tvärsnittsstudier, en för kohortstudier samt en för kvasiexperimentella studier. Mallarna beskrev olika kriterier med svarsalternativen *ja*, *nej*, *oklart* eller *ej tillämbart*. Vid sammanställning av svaren räknades antal ja i relation till den totala mängden kriterier som sedan omvandlas till procent. Exempelvis hade kvalitetsmallen för tvärsnittsstudier åtta frågor, vilket gav varje ja på en fråga ett procentvärde av 12,5% där åtta frågor var totalt 100%, medan ett nej inte gav någon procentsats. Kriterier som ansågs oklara eller ej tillämbara räknades bort vid sammanställningen. Samtliga artiklar som inkluderats i studien ansågs av författarna antingen ha en medelhög (50-70%) eller hög (>70%) kvalitet. Artiklar med en procentsats mindre än 50% ansågs ha låg kvalitet och kom därmed inte att inkluderas i studien. De artiklar som analyserats och ingår i resultatet är markerade med en asterisk * i referenslistan.

Data analys

Litteraturstudien gjordes som en integrerad analys för att sammanställa resultaten i de utvalda studierna i relation till varandra (Kristensson, 2014). Analysen inleddes med att de valda studierna läses igenom flera gånger. På så vis uppnåddes en större förståelse för helhet, innehåll och sammanhang. I steg två skapades en översiktstabell för studiernas syfte, metod, resultat med mera för att strukturera upp och göra underlaget till analysen mer lätthanterligt. I tredje steget tydliggjordes skillnader och likheter mellan de olika studierna vad gäller till exempel teoretisk utgångspunkt, syfte, tillvägagångssätt och analys. Huvudfokus låg dock på att jämföra studiernas resultat. Till sist sorterades och sammanställdes materialet från steg ett till tre under passande rubriker för att skapa olika kategorier. Analysen gick således från

separata helheter i de olika studierna till delar i form av tabeller och jämförelser till en ny integrerad helhet (Fribergs, 2017)

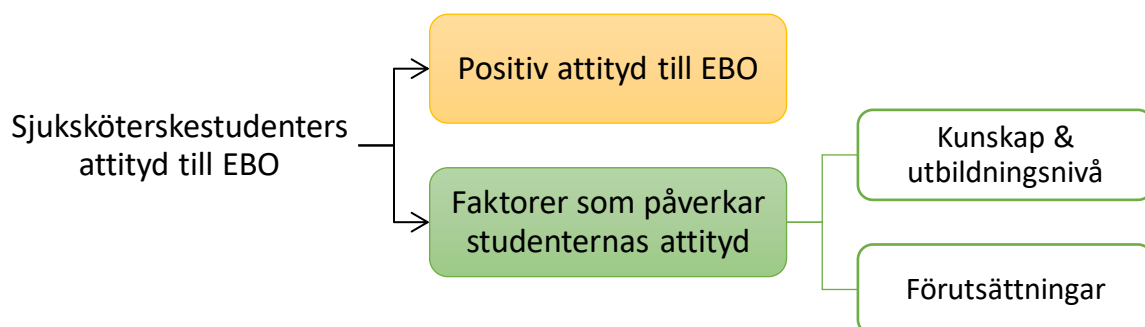
Forskningsetiska avvägningar

Helsingforsdeklarationen är en av de mer välkända etiska riktlinjerna för forskning som involverar människor i sina studier (Sandman & Kjellström, 2013). Deklarationen fastslår att en riskbedömning måste göras innan en studie äger rum för att säkerställa att fördelarna med studien överväger risken för skada som deltagarna kan utsättas för (World Medical Association, 2018). Hänsyn under arbetet togs således till att deltagarna i utvalda studier medverkat frivilligt och utan konsekvenser. Helsingforsdeklarationen fastslår vidare att deltagare i en studie ska ha gett ett informerat samtycke för sitt deltagande (World Medical Association, 2018). Samtycket grundades därmed i ett informationsunderlag rörande studiens syfte och utförande, vem forskarna bakom studien var, eventuella intressekonflikter samt risker för deltagarna. Vidare var samtliga deltagare i inkluderade studier informerade om sina rättigheter att vägra eller avbryta sitt deltagande i studien utan risk för repressalier. Helsingforsdeklarationen påpekar även vikten av att skydda deltagarnas integritet, personuppgifter och rätt till lika behandling (World Medical Association, 2018). Författarna till litteraturstudien har därmed granskat de utvalda studierna för att säkerställa att hänsyn har tagits till ovan nämnda delar ur Helsingforsdeklarationen. Vidare har artiklar valts där forskarna presenterar en etisk reflektion, samt för ett etiskt resonemang.

Resultat

Resultatet baseras på åtta vetenskapliga artiklar med kvantitativ ansats: sex tvärsnittsstudier, en kohortstudie och en kvasiexperimentell studie. Artiklarna kommer från Oman (Labrauge et al., 2019a; Labrauge et al., 2019b), Saudi Arabien (Labrauge et al., 2019a; Tumala & Alshehri, 2019), Indien, Nigeria (Labrague et al., 2019a), USA (Thiel & Ko, 2017; Brown et al, 2010), Colombia, Chile, Spanien (Sánchez-García et al., 2019), Korea (Kim et al., 2018) & Iran (Jalali-Nia et al., 2011). Alla artiklarna använde sig av enkäter för bland annat skattning av studenternas attityder. Exempel på en enkät som används i flertalet av artiklarna är Evidence-based practice questionnaire (EBP-COQ) av Ruzafa-Martinez et al. (2013). Skalan är ett 25-frågors formulär där studenten kan skatta sig från 0=neutral till 4=håller starkt med.

Utifrån studiens syfte och frågeställningar kunde två huvudkategorier skapas (Figur 3) som beskriver sjuksköterskestuderandes attityd till EBO: *Positiv attityd till EBO* samt *Faktorer som påverkar studenternas attityd*. Under huvudkategorin *Faktorer som påverkar studenternas attityd* skapades även två underkategorier; *Kunskap och utbildningsnivå* samt *förutsättningar*.

Figur 3. Sjuksköterskestudenters attityd till EBO – illustrerad i kategorier

Positiv attityd till EBO

I samtliga studier ansåg sjuksköterskestudenter att EBO var något positivt (Brown et al., 2010; Jalali-Nia et al., 2011; Kim et al., 2018; Labrague et al., 2019a; Labrague et al., 2019b; Sánchez-García et al., 2019; Thiel & Ko, 2017; Tumala & Alshehri, 2019). Studenterna hade delvis föreställningen om att EBO möjliggjorde en högkvalitativ vård som inte förminskade patientens värde (Thiel & Ko, 2017), samtidigt som EBO hjälpte till att definiera rollen som sjuksköterska (Sánchez-García et al., 2019; Tumala & Alshehri, 2019).

Den positiva attityden framkom även i studenternas vilja att använda EBO i framtiden (Brown et al., 2010; Labrague et al., 2019a; Labrague et al., 2019b; Tumala & Alshehri, 2019).

Labrague et al. (2019b) studie visade att så många som 79% av studenterna planerade att använda EBO i framtiden och ett liknande resultat, 76,9%, presenterades i Tumala and Alshehri (2019). Brown et al. (2010) visade att samtliga studenter såg positivt på att använda EBO i framtiden och att viljan var som störst i slutet av utbildningen. Studenter i flera studier uttryckte även att det var viktigt att EBO användes på arbetsplatsen (Labrague et al., 2019a; Thiel & Ko, 2017; Tumala & Alshehri, 2019).

Enligt studenterna ansågs EBO vara viktigare än tidigare klinisk erfarenhet, men samtidigt ansåg studenterna att det inte var ett substitut för den kliniska erfarenheten (Thiel & Ko, 2017). Det var snarare så att EBO ansågs vara en hjälp att överföra teoretisk kunskap till klinisk verksamhet (Jalali-Nia et al., 2011), där EBO dessutom var ett stöd för beslut (Jalali-Nia et al., 2011; Tumala & Alshehri, 2019). I några studier framgick dock att studenterna ansåg att EBO enbart var någonting teoretiskt (Thiel & Ko, 2017; Tumala & Alshehri, 2019). I Tumala and Alshehri (2019) studie ansåg 56,1% av studenterna att EBO inte hade någon inverkan på det praktiska arbetet. Medan ungefär 70% av studenterna i sista årskursen i Thiel and Ko (2017) studie ansåg att omvårdnad handlade om statistik, snarare än människor.

Studenterna var dock väl medvetna om sin förmåga i relation till EBO (Labrague et al., 2019a; Tumala & Alshehri, 2019). En del studier visade att studenterna var säkra på sin förmåga i relation till EBO. Ca 60% av studenterna från senare årskurser upplevde sig ha en tillräcklig förmåga att använda sig av EBO (Thiel & Ko, 2017), och uppfattade sig vara säkra på att kunna kritisera vetenskapliga artiklar (Labrague et al., 2019a). Medan andra studier

visade motsatt resultat, där ca 43% ansåg sin förmåga att analysera vetenskapliga studier som bristande eller dålig (Tumala & Alshehri, 2019).

Faktorer som påverkar studenternas attityd till EBO

Kunskap och utbildningsnivå

Även om studenter generellt var positiva till EBO oavsett utbildning eller ej, sågs ändå en markant skillnad i studenternas attityd mellan studenter som inte haft någon utbildning i EBO och de som fått utbildning i EBO (Brown et al., 2010; Labrague et al., 2019b; Sánchez-García et al., 2019; Thiel & Ko, 2017; Tumala & Alshehri, 2019). Skillnaderna belystes i interventionsstudien av Jalali-Nia et al. (2011). Där delades studenterna upp i två grupper, en grupp som fick utbildning i EBO och en grupp som inte fick. Innan interventionen inleddes utbildades även läraren för interventionsgruppen i EBO. Resultatet visade att attityden till EBO hade ökat med nästan 100% hos deltagarna i interventionsgruppen. I studierna varierade det dock hur mycket utbildning studenterna hade inom EBO. Exempelvis hade 63,2% av studenterna i Tumala and Alshehri (2019) inte någon formell utbildning i EBO. Medan Labrague et al. (2019a) medvetet valt studenter från universitet som satsat på EBO i sin utbildning.

Det sågs också en skillnad i attityd mellan studenter från de universitet som haft en längre tradition av EBO i utbildningen. Attityden skilde sig även hos studenter som frekvent sökte och läste artiklar, deras attityder var generellt positivare till EBO jämfört med de studenter som inte sökte eller läste artiklar regelbundet (Kim et al., 2018; Sánchez-García et al., 2019). Enligt Kim et al. (2018) ansågs det bero på att förmågan att söka artiklar är en stor del av hur evidens tillgodogörs. Den mest frekvent använda kunskapskällan för att söka evidens var internet (Brown et al., 2010; Kim et al., 2018; Labrague et al., 2019b). Där sökningar via Google och Google Scholar var de mest förekommande. Endast 13,6% av studenterna använde databaser som CINAHL eller PubMed (Brown et al., 2010).

Tiden som studenterna utbildat sig var också en bidragande faktor till en positivare attityd (Brown et al., 2010; Labrague et al., 2019b; Sánchez-García et al., 2019; Thiel & Ko, 2017; Tumala & Alshehri, 2019). Exempelvis beskrev studenter på senare terminer sig själva som mer positiva, självsäkra i att använda EBO kliniskt och att de hade mer kunskap om EBO.

Medan yngre studenter skattade sig mer osäkert och neutralt (Thiel & Ko, 2017). Flera studier menade på att det fanns ett samband mellan tid och positivare attityder hos studenterna, och att mer kunskap och klinisk erfarenhet betraktades vara orsaker som påverkade att studenters attityder ökade (Brown et al., 2010; Labrague et al., 2019b; Sánchez-García et al., 2019; Thiel & Ko, 2017; Tumala & Alshehri, 2019). Forskarna var dock inte helt eniga, utan Brown et al. (2010) ansåg att skillnaden främst berodde på att studenter på sista året hade mer klinisk erfarenhet. Brown menade till och med att självförtroendet till, och förberedelsen inför det kliniska arbetet var det som var mest avgörande för att uppnå positiva attityder hos studenterna, och den variabel som bäst kunde förutspå om studenterna skulle använda EBO i framtiden.

Förutsättningar

Brown et al. (2010) visade i sin studie att 47,8% av studenterna upplevde svårigheter med att avgöra vad som är adekvat information i de artiklar de sökte fram. Något som även var ett problem bland sjuksköterskestudenterna i studien av Tumala and Alshehri (2019), där de också beskriver att mer än en tredjedel av studenterna i studien var osäkra på hur de sökte i medicinska databaser. Studierna av Jalali-Nia et al. (2011) och Kim et al. (2018) bekräftar detta som ett problem och tar upp hur kunskap i sökstrategier och regelbunden, daglig sökning i databaser förbättrade attityden till EBO. Det visade också att om studenten inte hade engelska som modersmål försvårade det för studenten (Jalali-Nia et al., 2011; Sánchez-García et al., 2019).

Ytterligare en faktor som tas upp i relation till vetenskaplig sökning efter information är tillgängligheten till sökdata-baser (Labrague et al., 2019b). Flera studier tog upp att sjuksköterskestudenterna beskrev svårigheter med att få tillgång till adekvata databaser för att söka vetenskaplig information (Brown et al., 2010; Labrague et al., 2019a; Labrague et al., 2019b). En av anledningarna till att det var svårt att få tillgång till vetenskapliga artiklar var avsaknad av internetanslutning eller otillräcklig internetanslutning (Brown et al., 2010). Kim et al. (2018) beskriver i sin studie hur även internetvanan kan vara av betydelse då de menar att de studenter som är uppväxta i en generation som är familjär med teknologi och internet hade lättare att hitta vetenskaplig information. Avsaknad av datorvana är även något Sánchez-García et al. (2019) menar är ett hinder för studenternas tillgång till EBO.

Labrague et al. (2019a) visar i sin artikel att tidsbrist är ett ytterligare hinder för studenterna som upplever att tiden under utbildningen för att till exempel söka vetenskapliga artiklar är otillräcklig. Detta bekräftas i Brown et al. (2010) där nästan hälften av studenterna svarat att de varit för upptagna och inte har tid för att söka efter vetenskaplig information. Tidsbrist beskrivs även vara ett problem för studenterna när det kom till att implementera EBO i klinisk verksamhet (Labrague et al., 2019a). Förutom tidsbrist beskrives flera andra svårigheter hos studenterna i klinisk verksamhet. Bland annat upplevde studenter sig inte ha tillräckligt med status för att ändra rutiner, läkare var ovilliga att medverka vid att utföra vård baserad på ny evidens och avdelningar var inte anpassade för genomförande av detta (Labrague et al., 2019a). Dessutom ansåg endast 41% av studenterna i Brown et als. (2010) studie att de var väl förberedda för sin sista kliniska praktik. En liknande procentsiffra illustrerade deras självförtroende inför kliniska beslut.

Diskussion

Diskussion av vald metod

Föreliggande studie är en litteraturstudie där vi har sammanställt relevant vetenskaplig litteratur för att besvara syftet. Vi valde att genomföra en litteraturstudie för att få en överblick av den forskning som finns inom ämnet. I studien ingår åtta vetenskapliga artiklar som har granskats, kvalitetsbedömts och sammanställts.

Sökningen genomfördes i databaserna PubMed och Cinahl med de nyckelord som valts ut som relevanta för syftet. Valet av sökbaser och sökstrategi har diskuterat fram med stöd av Willman et al, (2016). Artiklar skrivna på andra språk än svenska och engelska exkluderades, detta för att kunna tolka resultatet på ett säkert sätt. Artiklar äldre än 15 år exkluderades för att resultatet skulle vara tidsenligt. En svaghet kan vara att endast artiklar tillgängliga för författarna i fulltext inkluderades, vilket kan ha gjort att artiklar relevanta för ämnet kan ha sällats bort. För att säkra kvaliteten av artiklarna användes tre olika granskningsmallar från Joanna Briggs Institute (2020).

Vid den systematiska litteratursökningen fann vi primärt tio artiklar. Av dessa artiklar var nio kvantitativa och endast en kvalitativ. Den kvalitativa artikeln exkluderades för att resultatet skulle bli mer homogent. Samtliga kvantitativa artiklarna har utgått från enkäter; *EBP-COQ*, *NATES*, *KAB Questionnaire for EBP* samt *forskarnas egengjorda enkäter*. Kvantitativ forskning är högst relevant för studien då den baserar sig på en mätbar verklighet, genom att objektivt undersöka förekomsten av ett fenomen (Kristensson, 2014). Ytterligare en artikel sållades bort under dataanalysen då den inte ansågs relevant för att besvara syftet.

I studien ingår sex tvärsnittsstudier, en kohortstudie samt en kvasiexperimentell studie. En svaghet kan vara antalet inkluderade artiklar. Slutgiltigt ingår en sammanställning av åtta vetenskapliga artiklar i resultatet, vilket kan vara i underkant för att få ett övergripande och sanningsenligt resultat. Ämnet är relativt utforskat och därför fanns det inte ett stort utbud av artiklar under sökningarna som var relevanta.

Diskussion av framtaget resultat

Syftet med studien, att undersöka sjuksköterskestudenters attityd till evidensbaserad omvårdnad, kan kopplas till huvud-hjärta-hand-modellen (Eriksson et al., 1999) som är en modell som beskriver evidens i vårdandet. Modellen beskriver att omvårdnad är både vetenskap och konst där den evidensbaserade omvårdnaden innebär ett kompetent agerande i en specifik vårdsituation, där en vilja att handla samt göra gott förutses (Eriksson et al., 1999). Den valda teoretiska referensramen huvud-hjärta-hand-modellen hade som syfte att tydliggöra sambandet mellan god, evidensbaserad omvårdnad och sjuksköterskestudenters attityd till EBO.

Positiv attityd till EBO

Resultatet visar att studenter har en positiv attityd till EBO. Att sjuksköterskestudenter har positiv attityd till EBO styrks även i studien av Ashktorab et al. (2015). Resultatet är emellertid endast baserat på kvantitativa studier och det medför att det är svårt att få en djupare förståelse för varför studenterna har en positiv attityd. Det hade därmed varit intressant med en framtida kvalitativ intervjustudie för att undersöka detta.

Även om studenterna tidigt i utbildningen inte har större kunskaper om EBO är de positivt inställda till EBO och vill använda det i sin framtida profession. Vilket indikerar att lärandet av EBO börjar med studentens eget synsätt och deras föreställning av att EBO är någonting viktigt och användbart. Forsman et al., (2012) visar att studenternas attityd är en betydelsefull faktor till att förutspå om studenten kommer använda sig av EBO i framtiden. Positiva attityder är önskvärda då det ökar chansen att studenten senare använder sig av EBO i sitt arbete. En litteraturöversikt av Ryan (2016) fann liknande förhållanden. Varav majoriteten av faktorerna till studenternas följande benägenhet att använda sig av EBO berodde på inneboende faktorer som: attityd/vilja att använda det, tro på sin förmåga samt gapet mellan teori och praktik.

Att fånga upp studenternas attityd tidigt i utbildningen är viktigt eftersom resultatet visar att studenternas attityd går att påverka på olika sätt. Studenter som fördjupar kunskap om EBO och övar mer på de olika delarna av EBO är mer positiva. Det finns även en korrelation mellan studietiden samt graden av positiv attityd. Resultatet överensstämmer med Melnyk et al. (2012) studie som redovisade att studenter på mastersnivå ansåg sig ha en bättre förståelse och känna sig mer säkra på EBO än vad studenter på kandidatnivå gjorde. Det återspeglas även i en intervjustudie utförd i Slovenien och England, där sistaårsstudenter var mer säkra och hade en djupare kunskap i forskningsmetoder (Brooke et al., 2015).

Det finns en uppfattning bland studenterna att EBO i hög grad är teoretiskt. Studenternas syn på EBO som teoretisk är en viktig aspekt eftersom flera delar av resultatet indikerat att det finns ett glapp mellan teori och praktik. Där studenterna har svårt att integrera teorin de lärt sig på utbildningen ute på praktiken. Eriksson et al. (1999) beskriver att problemet kan sättas i relation till sjuksköterskeyrkets relativt nya profession och tidigare starka anknytning till medicin. Att svårigheten att få omvårdnadsvetenskapen autonomt och därmed EBO att bli baserad på omvårdnad. Eriksson et al. (1999) menar att EBO är ett integrerat samspel mellan teoretiska, moraliska och praktiska aspekter. Där alla tre aspekter behövs för att omvårdnaden skall bli evident. För att studenten skall kunna handla konkret måste handlingen integreras med tanken (det vetenskapliga) samt tron (Eriksson et al., 1999). Studenten behöver med andra ord både besitta kunskap och förmåga samtidigt som de behöver en tro och en vilja för att göra omvårdnaden evidensbaserad.

Faktorer som påverkar studenternas attityd till EBO

Resultatet visar att studenter kan uppleva vissa svårigheter i relation till EBO och därmed sakna förutsättningar att bedriva EBO. Svårigheterna kan vara; tidsbrist, tillgång till adekvata databaser, organisationskultur under praktik, tillgång till internet och engelska språket. Tillgången till internet och svårigheter med engelska språket är med stor sannolikhet inte lika aktuella i Sverige, men däremot kan tidsbrist, tillgång till adekvata databaser och organisationskultur vara ett problem för att arbeta med EBO. Intressant nog är sjuksköterskestudenters föreställning och svårigheter med EBO väldigt lika det som redan yrkesverksamma sjuksköterskor rapporterat i tidigare studier. Exempelvis tar Melnyk et al. (2012) studie upp att några av de vanligaste rapporterade problemen som sjuksköterskor uppfattade var; tidsbrist, organisationskultur, motstånd från ledningen samt dålig tillgång till evidens. Enligt Eriksson et al. (1999) kan det faktum att delar av samspelet mellan aspekterna i EBO saknas leda till att viljan att handla evidensbaserat faller.

Resultatet visar inte bara på hinder för att samla in och ta till sig EBO utan flera sjuksköterskestudenter vittnar om motstånd att använda sig av EBO i klinisk verksamhet. Avdelningar/sjukhus som inte är anpassade för utförande eller stödjer utförande av uppdaterad evidensbaserad omvårdnad, läkare som är ovilliga att medverka och otillräcklig status för att kunna ändra existerande rutiner är några av de situationer sjuksköterskestudenter beskriver hämmande för deras attityd till EBO (Labrague et al., 2019a).

År 2014 gjorde Universitetskanslersämbetet (UKÄ) en kvalitetsgranskning av omvårdnadsutbildningarna i Sverige. Ett stort antal specialistsjuksköterskeutbildningar på ett flertal universitet visade sig vara av bristande kvalitet. I beslutet visar de på bristande måluppfyllelse gällande att visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och att göra relevanta åtgärdsbedömningar utifrån vetenskapliga fakta. De nämner också att en grund till detta kan vara att många av studenterna handleds på verksamhetsförlagd utbildning av handledare som inte är specialistutbildade (Universitetskanslersämbetet, 2014). Detta visar hur viktigt det är att handledande sjuksköterskor har adekvat utbildning för att studenter ska kunna leva upp till kunskapskraven gällande EBO. Det är inte bara viktigt att sjuksköterskorna har kunskap om EBO utan att de också använder kunskapen aktivt i det kliniska vårdandet.

I artikeln av Brook et al., (2015) har sjuksköterskestudenter noterat att kliniskt verksamma sjuksköterskor inte i stor skala är involverade i EBO och vetenskaplig sökning utan bara "hänger med". Forskarna menade att tiden antagligen inte finns till för sjuksköterskor att både hinna med att vårda patienter och söka efter vetenskapliga fakta. De menar att läkarna forskar men att sjuksköterskorna sedan förhåller sig till resultatet utan egen efterforskning. De kommer också fram till att det speciellt är allmänsjuksköterskor som inte ägnar sig åt EBO men att däremot specialistsjuksköterskor har en större benägenhet att göra egna sökningar efter den senaste vetenskapen. (Brook et al., 2015)

Slutsats och kliniska implikationer

Resultatet indikerar att användandet av EBO börjar med en positiv attityd. Praktisk övning och teoretisk kunskap bidrar till att förstärka den positiva attityden hos studenten, vilket är viktigt eftersom forskning visat att en positiv attityd ökar sannolikheten att EBO fortsätter användas även i yrkeslivet.

EBO är dock ett stort och komplext koncept för studenterna som möter många hinder under vägen. Att arbeta evidensbaserat inom omvårdnad innebär att studenten behöver ha kunskap och färdighet inom flera olika delar. Studenterna behöver ha en tro på EBO, ha kunskap samt färdigheter. Enligt Eriksson (1999) är det viktigt att alla dessa delar fungerar för att omvårdnaden skall bli evident. Rätt förutsättningar är därmed a och o för att studenten skall få en bra och trygg relation till EBO, samt hållbara verktyg att använda i sin framtida profession. Kunskap om studenters attityd till EBO kan därmed användas som en viktig indikation för universiteten i till vilken grad den nuvarande utbildningen är effektiv i att förbereda studenterna för att arbeta evidensbaserat.

Det är klart och tydligt att studenter tycker att EBO är något positivt och den tidigt positiva attityden bör tas tillvara på av utbildningen. Men studenter behöver hjälp för att knyta an till hur evidens kan användas i praktiken. Det är därmed viktigt att universiteten dels samarbetar sinsemellan, dels samarbetar med den kliniska vården. Genom att ha gemensam standard kan möjligen den positiva attityd som sjuksköterskestudenter faktiskt har utnyttjas för en framtida omvårdnad som vilar på evidens.

Författarnas arbetsfördelning

Arbetet har skrivits tillsammans av båda författarna med hjälp av online-verktyget Word Online samt regelbundna videomöten över Zoom. Författarna har varit lika delaktiga i samtliga delar av arbetet med litteraturstudien.

Referenser

- Ashktorab, T., Pashaeypoor, S., Rassouli, M., & Alavi-Majad, H. (2015). Nursing Students' Competencies in Evidence-Based Practice and Its Related Factors. *Nursing and Midwifery Studies*, 4(4), 1-5. <https://doi.org/10.17795/nmsjournal23047>
- Beyea, S. C., & Slattery, M. J. (2013). Historical perspectives on evidence-based nursing. *Nurs Science Quartely*, 26(2), 152-155. <https://doi.org/10.1177/0894318413477140>
- Boström, A. M., Ehrenberg, A., Gustavsson, J. P., & Wallin, L. (2009). Registered nurses' application of evidence-based practice: a national survey. *J Eval Clin Pract*, 15(6), 1159-1163. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2753.2009.01316.x>
- Brooke, J., Hvalič-Touzery, S., & Skela-Savič, B. (2015). Student nurse perceptions on evidence-based practice and research: an exploratory research study involving students from the University of Greenwich, England and the Faculty of Health Care Jesenice, Slovenia. *Nurse Educ Today*, 35(7), e6-e11. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2015.02.026>
- *Brown, C. E., Kim, S. C., Stichler, J. F., & Fields, W. (2010). Predictors of knowledge, attitudes, use and future use of evidence-based practice among baccalaureate nursing students at two universities [Article]. *Nurse Education Today*, 30(6), 521-527. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2009.10.021>
- Eriksson, K., Nordman, T., & Myllymäki, I. (1999). *Den trojanska hästen: Evidensbaserat vårdande och vårdarbete ur ett vårdvetenskapligt perspektiv*. Författarna och Institutionen för vårdvetenskap, Åbo Akademi.
- Eriksson, K. (2010). Evidence: To see or not to see. *Nurs Sci Q*, 23(4), 275-279. <https://doi.org/10.1177/0894318410380271>
- Fineout-Overholt, E., Melnyk, B. M., & Schultz, A. (2005). Transforming health care from the inside out: advancing evidence-based practice in the 21st century. *J Prof Nurs*, 21(6), 335-344. <https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2005.10.005>
- Forsman, H., Gustavsson, P., Ehrenberg, A., Rudman, A., & Wallin, L. (2009). Research use in clinical practice - extent and patterns among nurses one and three years postgraduation. *J Adv Nurs*, 65(6), 1195-1206. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2008.04942.x>
- Forsman, H., Rudman, A., Gustavsson, P., Ehrenberg, A., & Wallin, L. (2010). Use of research by nurses during their first two years after graduating. *J Adv Nurs*, 66(4), 878-890. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2009.05223.x>
- Forsman, H., Wallin, L., Gustavsson, P., & Rudman, A. (2012). Nursing students' intentions to use research as a predictor of use one year post graduation: a prospective study. *Int J Nurs Stud*, 49(9), 1155-1164. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2012.04.002>
- Forsberg, A. (2016). *Omvårdnad på akademisk grund: Att utvecklas och ta ansvar*. Natur och kultur.

Friberg, F. (2017). Att göra en litteraturoversikt. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats: Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (3. uppl., s. 141-152). Studentlitteratur.

Heater, B. S., Becker, A. M., & Olson, R. K. (1988). Nursing interventions and patient outcomes: a meta-analysis of studies. *Nurs Res*, 37(5), 303-307.

Högskolelag (SFS 1992:1434). Utbildningsdepartementet.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/hogskolelag-19921434_sfs-1992-1434

Högskoleförordning (SFS 1993:100). Utbildningsdepartementet.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/hogskoleforordning-1993100_sfs-1993-100

*Jalali-Nia, S. F., Salsali, M., Dehghan-Nayeri, N., & Ebadi, A. (2011). Effect of evidence-based education on Iranian nursing students' knowledge and attitude. *Nursing & Health Sciences*, 13(2), 221-227. <https://doi.org/10.1111/j.1442-2018.2011.00603.x>

Joanna Briggs Institute. (2017). *Critical appraisal tools*. Joanna Briggs Institute, <https://jbi.global/critical-appraisal-tools>

*Kim, S. S., Baek, H. C., Lim, J. Y., Kim, E. J., & Kim, G. M. (2018). Korean nursing students' acquisition of evidence-based practice and critical thinking skills [Article]. *Journal of Nursing Education*, 57(1), 21-27. <https://doi.org/10.3928/01484834-20180102-05>

Kristensson, J. (2014). *Handbok i uppsatsskrivande och forskningsmetodik: För studenter inom hälso- och vårdvetenskap*. Natur & Kultur.

*Labrague, L. J., McEnroe-Pettite, D., D'Souza, M. S., Cecily, H. S. J., Fronza, D. C., Edet, O. B., Ibebuike, J. E., Venkatesan, L., Almazan, J. U., Al Amri, M., Mirafuentes, E. C., Cayaban, A. R. R., Al Yahyaei, A., & Bin Jumah, J. A. (2019a). A Multicountry Study on Nursing Students' Self-Perceived Competence and Barriers to Evidence-Based Practice. *Worldviews Evid Based Nurs*, 16(3), 236-246. <https://doi.org/10.1111/wvn.12364>

*Labrague, L. J., McEnroe-Pettite, D., Tsaras, K., D'Souza, M. S., Fronza, D. C., Mirafuentes, E. C., Yahyaei, A. A., & Graham, M. M. (2019b). Predictors of evidence-based practice knowledge, skills, and attitudes among nursing students. *Nursing Forum*, 54(2), 238-245. <https://doi.org/10.1111/nuf.12323>

Mackey, A., & Bassendowski, S. (2017). The History of Evidence-Based Practice in Nursing Education and Practice. *J Prof Nurs*, 33(1), 51-55. <https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2016.05.009>

Melnyk, B. M., Fineout-Overholt, E., Gallagher-Ford, L., & Kaplan, L. (2012). The state of evidence-based practice in US nurses: critical implications for nurse leaders and educators. *J Nurs Adm*, 42(9), 410-417. <https://doi.org/10.1097/NNA.0b013e3182664e0a>

Melnyk, B. M., Gallagher-Ford, L., Long, L. E., & Fineout-Overholt, E. (2014). The establishment of evidence-based practice competencies for practicing registered nurses

- and advanced practice nurses in real-world clinical settings: proficiencies to improve healthcare quality, reliability, patient outcomes, and costs. *Worldviews Evid Based Nurs*, 11(1), 5-15. <https://doi.org/10.1111/wvn.12021>
- Polit, F. D., & Beck, T. C. (2012) *Nursing research – generating and assessing evidence for nursing practice* (9 ed.). Lippincott Williams & Wilkins
- Renolen, Å., & Hjälmhult, E. (2015). Nurses experience of using scientific knowledge in clinical practice: a grounded theory study. *Scand J Caring Sci*, 29(4), 633-641. <https://doi.org/10.1111/scs.12191>
- Rolfe, G., Segrott, J., & Jordan, S. (2008). Tensions and contradictions in nurses' perspectives of evidence-based practice. *J Nurs Manag*, 16(4), 440-451. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2834.2008.00864.x>
- Ruzafa-Martinez, M., Lopez-Iborra, L., Moreno-Casbas, T., & Madrigal-Torres, M. (2013). Development and validation of the competence in evidence based practice questionnaire (EBP-COQ) among nursing students. *BMC Med Educ*, 13, 19. <https://doi.org/10.1186/1472-6920-13-19>
- Ryan, E. J. (2016). Undergraduate nursing students' attitudes and use of research and evidence-based practice - an integrative literature review. *J Clin Nurs*, 25(11-12), 1548-1556. <https://doi.org/10.1111/jocn.13229>
- Sackett, D. L., Rosenberg, W. M., Gray, J. A., Haynes, R. B., & Richardson, W. S. (1996). Evidence based medicine: what it is and what it isn't. *Bmj*, 312(7023), 71-72. <https://doi.org/10.1136/bmj.312.7023.71>
- *Sánchez-García, I., López-Medina, I. M., Pancorbo-Hidalgo, P. L., & Ureña Molina, M. D. P. (2019). Knowledge, skills and attitudes related to evidence-based practice among undergraduate nursing students: A survey at three universities in Colombia, Chile and Spain [Article]. *Nurse Education in Practice*, 39, 117-123. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2019.08.009>
- Saunders, H., & Vehviläinen-Julkunen, K. (2016). The state of readiness for evidence-based practice among nurses: An integrative review. *Int J Nurs Stud*, 56, 128-140. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2015.10.018>
- Scott, K., & McSherry, R. (2008). Evidence-based nursing: clarifying the concepts for nurses in practice (review). *J Clin Nurs*, 18, 1085-1095. doi:[10.1111/j.1365-2702.2008.02588.x](https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2008.02588.x)
- Svenska akademien (1922) Evidens. I *svenska akademins ordbok*. Hämtad 23 mars, 2020, från <https://www.saob.se/artikel/?seek=evidens&pz=1>
- Sveriges kommuner och landsting (2010). *Pilotprojekt: Uppföljning av nyexaminerade sjuksköterskor- enkätundersökning bland sjuksköterskor och chefer, våren 2010* (978-91-7164-612-5). Sveriges kommuner och landsting. <https://webbutik.skr.se/sv/artiklar/pilotprojekt-uppfoljning-av-nyutexaminerade-sjukskoterskor-enkatundersokning-bland-sjukskoterskor-oc.html>

*Thiel, L. M., & Ko, A. (2017). Baccalaureate Nursing Students' Attitudes Toward Evidence-Based Practice: A Longitudinal Study. *Journal of Nursing Practice Applications & Reviews of Research*, 7(2), 22-28. <https://doi.org/10.13178/jnparr.2017.0702.0706>

*Tumala, R. B., & Alshehri, A. S. (2019). Perceptions of Competence About Evidence-Based Practice Among Saudi Baccalaureate Nursing Students: A Cross-Sectional Survey. *Nursing science quarterly*, 32(2), 101-105. <https://doi.org/10.1177/0894318419826297>

Tornstam, L. (2010). *Åldrandets socialpsykologi* (8 uppl). Norstedts.

Universitetskanslerämbetet (2014). *Kvalitetsutvärdering av specialistsjuksköterskeexamen – hälso- och sjukvård för barn och ungdomar och distriktssköterska* (411-00442-13). <http://www2.uk-ambetet.se/download/kvalitet/specialistsjukskoterskeexamen---ung%2C-dsk-2013.pdf>

Willman, A., Bahtsevani, C., Nilsson, R., & Sandström, B. (2016). *Evidensbaserad omvårdnad: En bro mellan forskning och klinisk verksamhet* (4. uppl.). Studentlitteratur.

World Medical Association. (2018). *WMA declaration of Helsinki: Ethical principles for medical research involving human subjects*. World Medical Association. <https://www.wma.net/policies-post/wma-declaration-of-helsinki-ethical-principles-for-medical-research-involving-human-subjects/>

Bilaga 1 (1)

Författare, (år), titel och land	Syfte	Metod, enkät, studiedesign	Resultat	Kvalitet
Brown, C. E et al, (2010) <i>Predictors of knowledge, attitudes, use and future use of evidence-based practice among baccalaureate nursing students at two universities</i> USA	Studien hade tre syften. Identifiera nuvarande källor för evidens och problem för sjuksköterskestudenter att nå dessa. Undersöka studenters kunskap, attityd och framtida användning av EBP över klassnivåer. Samt identifiera prediktorvariabler av kunskap, attityd och framtida användning av EBP.	689 deltagare Enkät typ: KAB Questionnaire for EBP Tvärsnittsstudie	Resultatet visar att studenterna har en generellt hög attityd mot EBP och att attityderna ökar med åren. Det finns en vilja att använda EBP i framtiden. Studenterna upplever hinder vid användandet av EBP. Exempelvis ansåg en majoritet ansåg att det fans för mycket information och många studenter tyckte det var svårt att skilja på bra och dålig information.	Hög
Jalali-Nia et al., (2011) <i>Effect on evidence-based education on Iranian nursing students' knowledge and attitude</i> Iran	Undersöka effekten som utbildning i evidensbaserad praktik hade på sjuksköterskestudenters kunskap och attityder	41 deltagare Fem olika enkättyper skapade av artikelförfattarna själva Kvasiexperimentell studie	Kursen i EBP gjorde studenterna mer positiva mot EBP. Hela 95% ansåg att EBP hjälpte till vid kliniskt beslutsfattande samt att EBP gav de en djupare förståelse för deras ansvar som sjuksköterskor. Ansåg EBP vara tidskrävande.	Hög
Kim et al., (2018) <i>Korean nursing students' acquisition of evidence-based practice and critical thinking skills</i> Korea	Undersökte sjuksköterskestudenters kunskap, attityd samt färdighet till EBP. Samt deras färdigheter i kritiskt tänkande.	266deltagare Enkät typ: EBPQ och CTD Tvärsnittsstudie.	Studenterna hade en positiv attityd till EBP. Ansåg sin förmåga att kritisera vetenskapliga artiklar som bristande eller dålig. Attityden var positiv hos studenter som frekvent sökte och läste artiklar. Internet var den mest frekvent använda källan för evidens.	Hög

<p>Labrague et al. (2019a)</p> <p><i>A Multicountry Study on Nursing Students' Self-Perceived Competence and Barriers to Evidence-Based Practice.</i></p> <p>Oman, Indien, Saudi Arabien & Nigeria</p>	<p>Jämföra 4 länders EBP kompetens hos sjuksköterskestudenter. Samt Jämföra upplevda hinder till EBP</p>	<p>1383 deltagare</p> <p>Enkät typ: EBP-COQ</p> <p>Tvärsnittsstudie.</p>	<p>Studiens resultat visade att studenterna hade medelhöga attityder gentemot EBP men att attityderna var högre än kunskapen. Ökar generellt med åren.</p> <p>Barriärer var till majoritet länkade till organisatoriska hinder</p>	<p>Hög</p>
<p>Labrague, L et al, (2019b)</p> <p><i>Predictors of evidence-based practice knowledge, skills, and attitudes among nursing students</i></p> <p>Oman</p>	<p>Undersöka prediktorer för kunskap, attityder och färdigheter bland sjuksköterskestudenter på kandidatnivå</p>	<p>248 deltagare</p> <p>Enkät typ: EBP-COQ</p> <p>Tvärsnittsstudie.</p>	<p>Resultatet visar att en majoritet av studenterna tänker använda EBP i framtiden och att studenterna har medelhöga attityder mot EBP. Attityderna till EBP ökar över åren.</p> <p>Studenter med tillgång till artiklar och internet hade högre kunskap, färdighet och attityd mot EBP.</p>	<p>Hög</p>
<p>Sánchez-García et al., 2019</p> <p><i>Knowledge, skills and attitudes related to evidence-based practice among undergraduate nursing students: A survey at three universities in Colombia, Chile and Spain</i></p> <p>Colombia, Chile & Spanien</p>	<p>Mäta sjuksköterskestudenters EBP förmåga (<i>kunskap, färdighet och attityd</i>) på tre universitet och utforska faktorer associerade med EBP förmåga</p>	<p>875 deltagare</p> <p>Enkät typ: EBP-COQ</p> <p>Tvärsnittsstudie.</p>	<p>Resultatet visar på att studenterna har en positiv attityd gentemot EBP. Kunskapen om EBP går generellt upp med åren, vilket även attityderna gör. Resultatet visar en skillnad i den totala EBP kompetensen för de som läser artiklar och de som inte läser några artiklar alls.</p> <p>Resultatet indikerar att studenterna själva rapporterar dålig statistisk förmåga, svårigheter med engelska språket samt datorvana</p>	<p>Hög</p>

<p>Thiel, Linda M.; Ko, Arthur. (2017)</p> <p><i>Baccalaureate Nursing Students' Attitudes Toward Evidence-Based Practice: A Longitudinal Study.</i></p> <p>USA</p>	<p>Bedöma sjuksköterskestudenters (kandidatnivå) attityder till EBP</p>	<p>121 deltagare</p> <p>Enkättyp: NATES</p> <p>Kohortstudie</p>	<p>Studiens resultat visade att tron på evidensbaserad praktik var stark både bland yngre och seniora studenter. Båda studentgrupperna ansåg att EBP skulle hjälpa de ge en högkvalitativ omvårdnad</p> <p>Det fanns en skillnad i attityd mellan yngre och seniora studenter i förhållandet till förmåga, kunskap och tillgång till tillräckligt med resurser (studenterna tenderade att bli mer självsäkra som seniorer). Generellt ökade attityderna gentemot EBP markant från de yngre till de seniora studenterna.</p>	<p>Medelhög</p>
<p>Tumala et al., (2019)</p> <p><i>Perceptions of Competence About Evidence-Based Practice Among Saudi Baccalaureate Nursing Students: A Cross-Sectional Survey</i></p> <p>Saudi Arabien</p>	<p>Undersöka kunskap, attityder och färdigheter hos sjuksköterskestudenter på kandidatnivå</p>	<p>212 deltagare</p> <p>Enkät typ: EBP-COQ</p> <p>Tvärsnittsstudie.</p>	<p>Resultatet visade på en generellt hög attityd mot EBP.</p> <p>En majoritet av studenterna är positiva mot att använda EBP i framtiden och att EBP hjälper att definiera sjuksköterskans roll. 92% ansåg att EBP hjälpte med kliniskt beslutfattande.</p> <p>Attityderna influerades av; Kön, ålder och akademisk grad.</p>	<p>Hög</p>